

SEÇİMLER SONRASI KUVEYT'TE ARAP BAHARI MI?

Muhammet ÖRTLEK

Turgut Özal Üniversitesi Tıp Fakültesi Destek Hizmetleri Müdürü

mortlek@turgutozal.edu.tr

Özet

Orta Doğu'da Arap Baharı'nın rüzgarları Kuveyt'te de hissediliyor. Bu anlamda 2 Aralık 2012'de ve 27 Temmuz 2013'de seçimler yapıldı. Ülkeden ülkeye muhaliflerin mezhepsel ve etnik durumları farklılık gösteriyor. Ancak halkın talepleri hep özgürlük, demokrasi, eşitlik, hukukun üstünlüğü, insan hakları, sosyal ve ekonomik refah üzerinde yoğunlaşıyor. Bu çalışmada, Kuveyt'te 2 Aralık 2012 ve 27 Temmuz 2013 seçimleri, halkın talepleri, muhalefet unsurları ve yönetim taraftarlarının durumları değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Kuveyt, Seçimler, Arap Baharı, Muhalefet, Yönetim yanlıları.*

Alan Tanımı: *Kuveyt, Seçimler, Arap Baharı.*

IS THE ARAB SPRING IN KUWAIT AFTER THE ELECTIONS

Summary

Felt the winds of the Arab Spring in the Middle East in Kuwait. In this sense, elections were held on 2 December 2012 and on 27 July 2013. Sectarian and ethnic opponents differ from country to country situations. However, all their demands for freedom, democracy, equality, the rule of law, human rights, focusing on the social and economic welfare. In this study, Kuwait on 2 December 2012 and on 27 July 2013 elections, the people's demands, supporters of the opposition and ruling elements of the country, of the situation will be assessed.

Key Words: *Kuwait, Elections, The Arab Spring, Oppositions, Ruling Elements.*

Field Description: *Kuwait, Elections, The Arab Spring.*

Jel Code: *F5, F59, Z19.*

1.Giriş

Arap coğrafyası modern dönemde ilk kapsamlı dönüşümünü Birinci Dünya Savaşı sonrasında devletçiklere bölünerek yaşadı. İkinci büyük dönüşümü ise İkinci Dünya Savaşı'nı müteakip ulusal ve küresel nedenlerden kaynaklanan etkilere, sistemik ve ideolojik dayatmalara maruz kalmak suretiyle “kendi toplumlari için toplumlarına rağmen” inşa edilen rejimlerin kökleşmesiyle tamamladı. Arap Baharı ile birlikte bir kez daha Orta Doğu ve Kuzey Afrika’da rejimler köklü bir değişim sürecinin içerisinde girmiş bulunmaktadır. Arap coğrafyasındaki tarihi dönüşümlerin üçüncüsü tüm hızıyla devam ederken (Ayhan, 2012: 445) rejimler değişmekte ve Orta Doğu halkları hak arayışlarını devam ettirmektedirler. Bu bağlamda Kuveyt halkı da Emir yönetimine karşı çıkmakta ve seçimleri gerçekleştirmektedirler.

2. Kuveyt’te Siyasi Yapı

Kuveyt’te her ne kadar işleyen bir meclis olsa da siyasi parti kurmak yasaktır. Adaylar toplum içerisindeki grup/aşiretlerden belirleniyor. Başbakanı Emir atıyor. Başbakan halk tarafından seçilip düşürülemiyor. Emir’in meclisin kararları üzerinde veto hakkına sahip olması, meclisin prestijini zedelemektedir. Sorun anayasal yapıdaki bozukluktur. Aslında Kuveyt anayasal bir Emirlikte değildir. Devlet kademelerindeki atamalarda demokrasi değil, kişisel çıkarlar gözetilmektedir. Mecliste partilerin değil, aşiretlerin, ailelerin veya grupların temsil edilmesi; meclisin gevşek bir yapıya sahip olması anlamına gelmektedir.

2.1. Kuveyt'teki Siyasi Hareket ve Gruplar:

2.1.1. Selefiler: Gelenekselci Selefiler, Bilimsel Selefi Hareket, Hizb-ul Umma, Kalkınma ve Reform Hareketi olarak dört grupta toplanmaktadırlar.

2.1.2. Müslüman Kardeşler: Diğer adıyla İhvan Grubu, İslamcı Anayasal Hareket ve Bağımsız İslami Hareket yapısı altın siyasi ve ekonomik reformları destekleyen çizgidedir.

2.1.3. Halk Bloğu: Demokratik Forum ve Ulusal Demokratik Birlik yapıları ile hareket eden Halk Bloğu; liberal düşüncede, İslami yönü bulunmayan, kalkınma odaklı ve hükümet karşıtı bir pozisyonudur. Liberal düşüncede, kadın haklarını savunan ve medeni hukuk yanlısı bir hareket olan Demokratik Kürsü Hareketi Grubu da Halk Bloğu içerisinde değerlendirilebilir.

2.1.4. Şiiler: Şiiler de Şirazi Grup, Ulusal İslami Birlik, Tajammu Al-Mithaq ve Jama'a Al-Risale Al-İnsaniya yapıları içerisinde bulunmaktadır. Kalkınma odaklı bir hareket olan Adalet ve Barış Hareketi de Şii anlayıştaır.

2.1.5. Ulusal Demokrasi Birliği: İçerisinde Kuveyt İlerlemeci Demokratik Hareketi'ni ve Arap Milliyetçi Hareketini bulundurmaktadır.

2.1.6. Diğer: Devlet yanlısı ve aşiret çıkarlarının takipçisi olan Aşiretlerden gelen adaylar ile Vatansızlar Kuveyt'te siyasi yapıları oluşturan unsurlardandır (Kuwait Politics Database, 2013).

3. 2 Aralık 2012 Seçimleri

Kuveyt'te 2 Aralık 2012'de gerçekleştirilen Meclis seçimlerinde yönetim yanlıları uzunca bir aradan sonra bir kez daha Meclis üzerinde kontrol kurmayı

başarmışlardır. 50 Sandalyeli Kuveyt Meclisi için son seçimlerde toplam 210 aday yarışmıştır. 1.2 milyon Kuveytlinin yalnızca 422 bininin oy kullanma hakkına sahip olduğu Kuveyt'te kadınların da seçme ve seçilme hakkı bulunmaktadır. Nitekim, son seçimlerde 16 bayan adayın seçim yarışına katıldığını belirtmek gerekir (Al Jazeera News, 2012).

Seçim sonuçlarına gelince, muhalefetin büyük bölümünün seçimleri boykot etmesinin de etkisiyle katılım düşük seviyede kaldığı seçimlerden diğer Körfez ülkelerinin aksine Şii adayların kazançlı çıkması ise dikkat çekicidir. Yaklaşık 1.2 milyonluk nüfusun yüzde 20-30'unu oluşturan Şiiler 50 sandalyeli mecliste 17 parlamenterle temsil edilme hakkını kazanması Şiiler açısından önemli bir başarı olarak görülmektedir. Bahreyn'de Şii adayların Mecliste az sayıda temsil edilmesine yönelik düzenlemelerin yapılmasına karşın, Kuveyt Şiileri uzunca bir dönemdir Emir ailesiyle iyi ilişkilere sahiptirler. Bu sonuç seçimleri boykot çağrısını reddeden Şiilerin bugüne kadar ki en büyük başarısı olarak da görülmektedir. Aralık seçimlerinde ayrıca 3 kadın aday da meclise girmeye hak kazanmıştır. Diğer yandan seçimlerin muhalifler tarafından boykot edilmesi ve düşük katılım gibi nedenlerle yeni meclisin de diğerleri gibi uzun ömürlü olmayacağı ileri sürülmektedir. Seçim sonuçlarının ülkedeki siyasi gerilimi daha da artırması söz konusu olabilir. Nitekim, muhalifler yaptıkları açıklamalarda katılımın yüzde 26.7'yi aşmadığını belirtip boykotun başarılı olduğunu ileri sürmüşlerdi. Ayrıca, muhalifler, seçimleri anayasaya aykırı, yeni meclisi de “gayri meşru” olarak nitelendirmiştir. Ayrıca muhalefet, yasağa ve tüm engellemelere rağmen gösterileri sürdürme kararı alması krizin derinleşmesine yol açabilir. Ancak, muhaliflerin aksine Enformasyon Bakanlığı ise katılımı yüzde 38.8 olarak belirtti. Önceki seçimde katılım yüzde 60'ı bulmuştu.

Seçimlerin boykot edilmesindeki temel unsur ise bilindiği üzere eski seçim sisteminde “bir kişi dört kişiye oy verebilir” yönündeki maddenin değiştirilip “tek oy tek kişi” düzenlemesinin yapılmış olmasıydı. Yeni düzenleme ile Sabah ailesi aşiretler ve İslamcı gruplar arasında kurulan tarihsel ittifakların ve seçim ittifaklarının da önüne geçmeyi başarmıştır. Yeni sistem daha az örgütlü ve daha liberal geleneksel Kuveytli işadamları lehine algılanan değişiklikleri içermektedir (Baron, 2012).

3.1. 2 Aralık 2012 Kuveyt'te Seçimi Kazanıp Parlamenter Olanlar

1. Kamel Al-Awadhi (Sünni)
2. Adnan Abdulsamad (Şii)
3. Faisal Al-Duwaisan (Şii)
4. Yousouf Al-Zalzalâh (Şii)
5. Maasouma Al-Mübârek (Şii-Bayan)
6. Abdulhameed Dashti (Şii)
7. Saleh Ashour (Şii)
8. Nawaf Al-Fuzal (Şii)
9. Khaled Al-Shatti (Şii)
10. Hussein Al-Qallaf (Şii)
11. Ali Al-Rashed (Sünni)
12. Adnan Al-Mutawwa (Şii)
13. Abdulrahman Al-Jeeran (Sünni)
14. Badr Al-Bathali (Sünni)
15. Adel Al-Kharafi (Sünni)
16. Ahmad Lari (Şii)
17. Khalaf Dumaltheer (Sünni)
18. Khalil Al-Saleh (Şii)
19. Hamad Al-Harshani (Sünni)
20. Salah Al-Ateeqi (Sünni)
21. Ali Al-Omair (Selefi)
22. Khalil Abdullah (Şii)

23. Ahmad Al-Mulaifi (Sünni)
24. Safa Al-Hasham (Sünni-Bayan)
25. Saadoun Hammad (Sünni)
26. Hisham Al-Baghli (Şii)
27. Abdullah Al-Mayaaouf (Sünni)
28. Nabeel Al-Fadl (Sünni)
29. Yaaqoub Al-Sane (Sünni)
30. Mohammad Al-Jabri (Sünni)
31. Askar Al-Enezi (Sünni)
32. Saad Khanfour (Sünni)
33. Saud Al-Huraiji (Sünni)
34. Mubarek Al-Khraisej (Sünni)
35. Thekra Al-Rasheedi (Sünni-Bayan)
36. Khaled Al-Sulaimi (Sünni)
37. Mohammad Al-Rasheedi (Sünni)
38. Mubarek Al-Orf (Sünni)
39. Meshari Al-Husseini (Sünni)
40. Mubarak Al-Nejadah (Şii)
41. Faisal Al-Kandari (Sünni)
42. Abdullah Al-Tamimi (Şii)
43. Nasser Al-Merri (Sünni)
44. Hani Shams (Şii)
45. Essam Al-Dabbous (Sünni)
46. Taheer Al-Failakawi (Sünni)
47. Khaled Al-Adwah (Sünni)

48. Hammad Al-Doussari (Sünni)
49. Saad Al-Bous (Sünni)
50. Nasser Al-Shimmari (Sünni) (Kuwait Times, 02.12.2012; Kuwait Politics Database, 2012). 2 Aralık 2012 Seçim sonuçlarına göre Kuveyt meclisine 32 Sünni, 17 Şii ve 1 Selefi aday seçilmişlerdir.

3.2. Kuveyt'te 2 Aralık 2012 Seçimini Protesto Eden Muhalif Kesimler

Kuveyt'teki Meclis seçimleri öncesi ve sonrası bir çok kesim doğrudan seçimleri protesto eylemleri düzenlemiştir. Seçimlerin hemen ardından muhalifler Safir Hotel'den Kuveyt Kuleleri'ne kadar geniş katılımlı bir protesto yürüyüşü gerçekleştirmişlerdi. Muhalifler seçimlerin gayri meşru olduğu yönünde sloganlar atmışlardı. Yürüyüş yolunda “Adalet, özgürlük ve eşitlik” ve “Diktatörlük yıkıcıdır, demokrasi yapıcı” (Kuwait Times, 08.12.2012) pankartları taşındı. Seçimlerin ve kararnamenin iptal edilmesi yönünde taleplerini belirttiler. Bu kapsamda seçimleri boykot eden kesimlere gelecek olursak, hem siyasal partilerden hem de önemli aşiret liderlerinden seçimlere yönelik boykot kararının alındığı dikkat çekmektedir. Seçimleri boykot eden siyasi grup, hareket, figür ve kişiler:

1. İslamcılar
2. Aşiretlerin Temsilcileri
3. Solcular (Asharg Alawsat, 08.12.2012)
4. Gençlik Hareketi (Halkın Haysiyeti Sloganı) (Foreign Policy, 01.11.2012)
5. Vatansızlar (Kuveyt ve Suudi Arabistan'daki tarafsız bölgede kalanlar)
6. Bağımsızlar (Diwan, 08.12.2012)
7. Ahmet Al-Sadoun
8. Musalla Al-Barrak
9. Jamaan Al-Harbash

10. Abdulrahman Al-Anjari
11. Falah Al-Sawwagh
12. Waleed Al-Tabtabaei
13. Fawaz Al-Enezi (Kuwait Times, 08.12.2012)
14. İnsan Hakları Kuveyt Derneği Başkanı Mohammad Al-Humaidi (Diwan, 08.12.2012)
15. Liberal Ulusal Demokratik Forumu
16. Liberal Kuveyt Demokratik Forumu
17. Aseel Al-Awadhi (Liberal)
18. Müslüman Kardeşler (İslamcı Anayasal Hareket- Al-Harakat Al-Dosturiyat Al-Islamiyah – HADAS (Sünni)
19. Ulusal Selefi Birliği (Selefiler) (Kuwait Times, 06.12.2012)
20. Ulusal Eylem Bloğu (Liberal), Abdullah Al-Roumi, Marzouq Al-Ghanim ve Adel Al-Saraawi
21. Saleh Al-Mulla (Liberal) (Kuwait Times, 02.12.2012)
22. Ulusal Demokratik Birlik
23. Miras Yeniden Canlanma Topluluğu (Heritage Revival Society-Selefi)
24. Halk Hareketi Bloğu (Ahmet Al-Sadoun)
25. İslamcı Ümmet Partisi (Ahram Online, 29.11.2012)
26. Khaled Al-Tahus
27. Bader Al-Dahum (Ahram Online, 08.12.2012)
28. Faisal Al-Mislem
29. Anayasanın Korunması için Ulusal Cephe (Ahmet Al-Deyain) (Arabian Business, 29.11.2012)
30. Beduin Aşireti (Kuwait Times, 30.11.2012)

3.3. Kuveyt'te 2 Aralık 2012 Seçimini Destekleyen Yönetim/Emir Yanlıları

Kuveyt'te seçimi protesto eden kesimlerin aksine doğrudan seçimlere katılan ve Emirlikle iyi ilişkilere sahip parti ve oluşumlar da bulunmaktadır. Örneğin, Selefilerin bir kısmı seçimi protesto ederken, bazı Selefi lider ve oluşumlar ise doğrudan seçimlere katılma kararı almıştır. Bu bağlamda seçime katılanları şöyle sıralamak mümkündür:

- 1.Ulusal İslami Birlik (Şii-Seçimi Destekledi)
- 2.Adalet ve Barış İttifakı (Şii-Seçimi desteklemek hususunda net bir tavır sergilememiştir. Ancak İttifakın bazı ileri gelenleri seçimlere katılmıştır)
3. Ali Al Omair (Selefi-Yönetim Yanlısı-Seçimlere katıldı ve seçildi)

4. 27 Temmuz 2013 Seçimleri

Kuveyt'te 2 Aralık 2012 seçimlerinin adil ve meşruiyeti olmadığı iddiasıyla yapılan gösteriler ve baskılar sonucunda, Kuveyt Anayasa Mahkemesi 16 Haziran 2013'te seçimlerin iptal edildiğini ve seçimlerin yeniden yapılacağına dair karar almıştır (BBC, 16.06.2013).

Kuveyt'te 1 Milyon 230 bin olan nüfusun 440 bini oy kullanabiliyor. Oy kullanma yaşı ise 21 olarak belirlenmiştir (Aljazeera, 28.07.2013). 27 Temmuz 2013'te yapılan yeni seçimlere yaklaşık 300 aday katılmıştır. Adaylar istihdam, konut, sağlık ve eğitim gibi sosyal alanlara odaklanarak kampanya yapmışlardır. Birçok aday Kuveyt'teki konut sorununu gündemine alarak, hükümetin Mısır'a yapmayı taahhüt ettiği 4 Milyar dolarlık mali yardımın iptal edilmesi yönünde taleplerde bulundular. Ülkedeki Asyalı işçilerin resmi statüleri ve çeşitli suçlardan sınır dışı edilmeleri konusu da adayların gündemlerindeydi. Siyasi partilerin yasak olduğu Kuveyt'te seçimlere aşiret temsilcileri, liberaller, Ulusal Demokratik Birlik, Şiiler, Sünniler ve Selefilere katılmışlardır (BBC, 26.07.2013).

Muhaliflerin boykotuna rağmen son seçimlere katılım yüzde 52.5 olarak gerçekleşti. Bir önceki seçimde bu oran yüzde 40 dolaylarındaydı. Şiiler Aralık

2012 seçimlerinde Parlamentoda 17 sandalye kazanmıştı. Ancak Temmuz 2013 seçimlerinde oy oranları gerileyerek yüzde 8 ile 8 sandalyeyi muhafaza edebildiler. Aşiret temsilcilerinin de oy oranlarında artış yaşandı ve Mecliste yüzde 48 ile 24 milletvekili ile temsil edilecekler. Kentsel nüfus ise yüzde 36 oy oranı ile 18 sandalye kazandı (www.kna.kw).

4.1. 27 Temmuz 2013 Kuveyt'te Seçimi Kazanıp Parlamenter Olanlar

1. Adnan Abdüssamed (Şii)
2. Faisal Duwaisan (Şii)
3. Yusouf Al-Zalzalâh (Şii)
4. İsa Al-Kandari (Sünni)
5. Saleh Ashour (Şii)
6. Mübarek Al-Haris (Sünni)
7. Abdullah Trica (Sünni)
8. Kemal Awadhi (Sünni)
9. Muhammed Hadiye (Sünni)
10. Massouma Al-Mübarek (Şii-Kadın)
11. Marzouq Al-Ghanim (Sünni-Liberal)
12. Riad Al-Adsani (Sünni)
13. Rakan Al-Nasaf (Sünni-Liberal)
14. Adel Al-Kharafi (Sünni)
15. Ali Al-Rashed (Sünni)
16. Hamad Al-Harshani (Sünni)
17. Awda Rowaey (Sünni)
18. Halife Dimişr (Sünni)
19. Abdul Rahman Al-Jeeran (Sünni)

20. Khalil Al-Saleh (Şii)
21. Ali Omair (Selefi)
22. Khalil Abdullah (Şii)
23. Faysal Al-Shaya (Sünni-Liberal)
24. Rudan Rawdhan (Sünni)
25. Safa Al-Hashem (Sünni-Kadın)
26. Jamal Al-Amr (Sünni)
27. Mohammed Al-Jabri (Sünni)
28. Yaaqub Al-Sane (Sünni)
29. Adulkarim Al-Kandari (Sünni)
30. Usame Al-Tahus (Sünni)
31. Sultan Al-Shammiri (Sünni)
32. Saad Al-Khanfour (Sünni)
33. Saud Al-Huraiji (Sünni)
34. Majid Mousa (Sünni)
35. Muhammed Tan Anzi (Sünni)
36. Askar Al-Enezi (Sünni)
37. Mansour Al-Zafiri (Sünni)
38. Mübarek Al-Khraisej (Sünni)
39. Hussein Qoien (Sünni)
40. Abdullah Adavani (Sünni)
41. Abdullah Al-Tamimi (Şii)
42. Madi Al-Hajri (Sünni)
43. Faisal Al-Kandari (Sünni)
44. Talal Al-Sahli (Sünni)

45. Hamdan Al-Azni (Sünni)
46. Muhammed Huwailah (Sünni)
47. Sair Al-Azmi (Sünni)
48. Hamad Al-Hamdan (Selefi)
49. Saadoun Hamdan (Sünni)
50. Ahmed Metiya (Sünni) (www.kna.kw) (Kuwait Politics Database).

Yeni Meclis liberaller, Şiiler, Sünniler, Bedouin aşireti ve tüccarlardan oluşmaktadır (Sharaf, 31.07.2013). Kadınlar da Meclise 2 temsilci göndermiştir.

2 Aralık 2012 ve 27 Temmuz 2013 Seçimlerinin Karşılaştırılması % / Kişi		
Gösterge	2 Aralık 2012 Seçimleri	27 Temmuz 2013 Seçimleri
Seçimlere Katılma Oranı	39%	%52.4
Meclise Yeni Girenler	32	17
Kadın Temsilci Sayısı	3	2
Yaş Ortalaması	51	49
Doktora Mezunu	8	11
Yüksek Lisans Mezunu	8	5
Üniversite Mezunu	24	26
Üniversite Altı Mezunu	10	8

www.kna.kw

5. Sonuç ve Değerlendirme

Aralık 2012 seçimlerinde sayısal düzeyde kaybedeni, seçimi boykot edip sandığa gitmeyen muhalefet grupları olmakla birlikte, yeni Meclisin meşruiyeti Kuveyt halkı üzerinde sınırlı düzeyde kalmıştır. Kuveyt tarihinin %40'la en az katılımı seçimi yapılmıştır. İslamcıların ve diğer muhalefet unsurlarının seçimi boykot etmeleri ise en çok Şiiler açısından olumlu karşılanmıştır. Şii Ulusal İslami Birlik'in 17 aday seçimi kazandı. Burada Şiileri bir bütün olarak ele alamayız.

Şiiler arasında Emir El-Sabah'a bağımlılıklarını ve sadakatlerini koruyanlar mevcuttu. Dolayısıyla Şiilerin bir kısmı muhalefette kalırken, Şii eksenli Ulusal İslami Birlik ise Sabah ailesiyle birlikte hareket etme kararı vermiştir. Diğer taraftan yine Şii anlayıştaki Adalet ve Barış İttifakı'nın bazı önde gelenleri de seçimlere katılma kararı almıştır (Diwan, 08.12.2012). Buradan hareketle Kuveytli Şiiler bir kez daha rejime karşı bir tehdit oluşturmadıkları yönünde önemli bir mesaj da vermiş olmaktadır. Ancak Temmuz 2013 seçimlerinde Şiilerin oy oranı düşmüş ve Meclis'e 8 temsilci gönderebilmişlerdi. Bir önceki seçimlere göre Kadın temsilci sayısı 3'ten 2'ye düşmüştür.

Diğer yandan Kuveyt için bölgedeki en önemli tehdit Şii politizasyonundan kaynaklanan Şii azınlıklar sorunudur. Kuveyt yönetimi Irak merkezi yönetiminde güçlü bir konum elde eden Şiiler ve Dava Partisiyle ilişkilerini asgari düzeyde tutmuştu. Maliki, Caferi ve Sadr'ın İran'la olan ilişkilerini sorgulayan Kuveyt, Şiileri kendisine bir tehdit ve Emir'e suikast düzenleyen bir odak olarak görmekteydi (Ayhan, 2009: 32). Oysa Aralık seçimlerinde Şiilerin desteğiyle seçimlerin meşruiyetini sağlama yoluna gidilmiştir. Böylelikle Şiilerin seçimlerde başarı elde etmesi Kuveyt yönetimi açısından ironik bir durumdur. Ayrıca seçimlerin boykot edilmesi toplumsal ve mezhepsel ayrımı daha da belirginleştirdi. Hatta mezhepsel ayrışmanın dış yansıması oldu. Kuveyt'te Şiilerin Aralık seçimlerinden güçlenerek çıkması Şii nüfusa sahip Suudi Arabistan, Bahreyn ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi Körfez ülkelerini ise tedirgin etmiştir (Diwan, 08.12.2012). Bu durum yeni Meclis'in bölge ülkeleri tarafından olumlu karşılanmamasına yol açabileceği düşünülürken, Temmuz seçimlerinde Şiilerin oy kaybetmesi bu öngörünün zayıfladığını ortaya koymaktadır. Aralıktan ve Temmuz'a kadar geçen sürede Şiilerin yarı yarıya oy kaybetmeleri, Şii seçmenlerde bir istikrarsızlık olduğu ve Şiilerin kendi aralarında da birlikte hareket edemedikleri yönünde bir kanaat oluşmuştur.

Kuveytli seçmenler 2006'dan beri 7. defa, son 1 yılda ise 3. defa sandık başına gitmesine karşın, son yapılan her iki seçimde de toplumdaki bütün unsurların Meclis'e yansımadağı aşikârdır. Ülkeye istikrar getirmeyeceğini şimdiden öngörmek mümkündür. Sonuç olarak Arap Baharı'nın rüzgarları Kuveyt esmekte, ancak henüz Bahar mevsimi gel(e)memiştir.

Kaynaklar

Ahram Online, “*Most Kuwaiti political groups boycotting,*” 29.11.2012, <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/2/8/59470/World/Region/Most-kuwaiti-political-groups-boycotting-polls.aspx> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Ahram Online, “*Kuwait opposition leader asks court to lift travel ban,*” 12.11.2012, <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/2/0/57854/World/0/Kuwait-opposition-leader-asks-court-to-lift-travel.aspx> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Al Jazeera News, “*Polls close in Kuwait election,*” <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2009/05/2009516172211448524.html> [İndirme Tarihi: 09.12.2012]

Al Jazeera News, <http://www.aljazeera.com/news/middleeast/2013/07/201372835712365520.html>, [İndirme Tarihi: 31.07.2013]

Arabian Business, “*Unity top challenge for Kuwait’s opposition movement,*” 29.11.2012, <http://www.arabianbusiness.com/unity-top-challenge-for-kuwait-s-opposition-movement-481294.html> [İndirme Tarihi: 09.12.2012]

Asharq Alawsat, “*Kuwait elects new parliament, stocks rally,*” <http://www.asharq-e.com/news.asp?section=1&id=32016> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Ayhan, Veysel. “*Arap Baharı, İsyenlar, Devrimler ve Değişim,*” MKM Yayınları, Bursa 2012.

Ayhan, Veysel. “Türkiye-Kuveyt İlişkileri: Irak İşgali Sonrası Çatışan Çıkarlar ve Yeni İşbirliği Olanakları”, Ortadoğu Analiz, Cilt 1, Sayı 6, Sayfa 32, Haziran 2009.

Baron, Richard Le. “Another Election “Crisis” in Kuwait”, <http://www.acus.org/viewpoint/another-election-E2%80%9Ccrisis%E2%80%9D-kuwait> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

BBC, “Kuwait Elections: Constitutional Court Orders Fresh Poll”, 16.06.2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-22927155> [İndirme Tarihi: 17.06.2013]

BBC, “Kuwait Parliamantary Election”, 26.07.2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-23449066> [İndirme Tarihi: 28.07.2013]

Diwan, Kristin Smith. “Boycott” Elections Distill Kuwait’s Divisions”, <http://www.acus.org/viewpoint/%E2%80%9Cboycott%E2%80%9D-elections-distill-kuwait%E2%80%99s-divisions> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Foreign Policy, “Kuwait’s Moment of Truth”, http://mideast.foreignpolicy.com/posts/2012/11/01/kuwaits_moment_of_truth [İndirme Tarihi: 08.12.2012.

“Kuwait National Assembly”, <http://www.kna.kw/clt/-docs-dst/492/01.pdf> [İndirme Tarihi: 28.07.2013]

Kuwait Politics Database 2012, İsimlerin karşısındaki (Şii) ve (Sünni) ifadeleri aşağıdaki <http://www2.gsu.edu/~polmfh/database/maj201212.htm> adresinden alınmıştır. [İndirme Tarihi: 10.12.2012]

Kuwait Politics Database, <http://www2.gsu.edu/~polmfh/database/maj201307.htm>
[İndirme Tarihi: 31.07.2013]

Kuwait Times, “*Oppn protesters demand scrapping new Assembly*”,
<http://news.kuwaittimes.net/2012/12/08/oppn-protesters-demand-scrapping-new-assembly/> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Kuwait Times, “*Protestors on the street for third consecutive night – Amir reappoints PM as street protests rage*”,

<http://news.kuwaittimes.net/2012/12/06/protestors-on-the-street-for-third-consecutive-night-amir-reappoints-pm-as-street-protests-rage/>

[İndirme Tarihi:08.12.2012]

Kuwait Times, “*Liberals officially challenge Kuwait single-vote decree – Court urged to reinstate old system*”, <http://news.kuwaittimes.net/2012/12/02/liberals-officially-challenge-kuwait-single-vote-decree-court-urged-to-reinstate-old-system/> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Kuwait Times, “*Oppn holds ‘largest ever’ election boycott march*”, 30.11.2012,
<http://news.kuwaittimes.net/2012/11/30/oppn-holds-largest-ever-election-boycott-march/> [İndirme Tarihi: 08.12.2012]

Kuwait Times, <http://news.kuwaittimes.net/2012/12/02/list-of-winners-2/>
02.12.2012, [İndirme Tarihi: 09.12.2012]

Sharaf, Nihal. Arab Times, “*Amir Calls For New Assembly First Session on August 6*” 31.07.2013. [İndirme Tarihi: 31.07.2013]